

Dr. Válóczy Marianna PhD*

HATÉKONYSÁGNÖVEELÉS A SZAKNYELVÓRÁN MOTIVÁCIÓS STRATÉGIÁK SEGÍTSÉGÉVEL

1. A felsőfokú gazdasági képzésben – a magyar felsőoktatás többi területéhez hasonlóan – egyre csökken az idegen nyelvek óraszám, noha a nyelvtudás, a szaknyelvek magas színvonalú, komoly szakmai helyzetben is helytálló ismeretének igénye sürgető követelmény.

Az új helyzetben a *nyelvórák és a hallgatók önálló tanulása hatékonyságának növelése* kulcskérdéssé vált.

Mivel a **motiváció** döntően meghatározza, hogy a nyelvtanulás folyamata mennyire lesz hatékony és sikeres, a tanulók *nyelvórai szituációs, nyelvtanulási helyzeti és idegen nyelvi kommunikációs motivációjának* felkeltése és tartós szinten tartása a lényeges nyelvtanári feladat, tudatos odafigyelést igényel. A hallgatók oldaláról a helyzet egyre nagyobb önállóságot, *a tanulás és a motiváció önszabályozásának elsajátítását* követeli meg.

A legfrissebb pedagógiai kutatások egy olyan nyitott, pragmatikus és dinamikus motivációs modellt javasolnak, amelyben a nyelvtanulási motiváció mindig a nyelvtanulók egyéni különbségeinek (attitűdök = *szociális-affektív dimenzió* és személyiségjegyek = *személyiség dimenzió*) és az adott tanulási helyzet (= *pedagógiai dimenzió*), akár nyelvóráról nyelvórára változó interakciója.

Előadásomban, *a pedagógiai dimenzióon belül, módszertani szempontból*, konkrétan az **üzleti szaknyelvi óra / kurzus motivációs lehetőségeit** vizsgálom, azok az összetevőket, amelyeknek jelen kell lenniük egy szaknyelvórai vagy szaknyelvi kurzushoz kapcsolódó *tevékenységben* ahhoz, hogy a nyelvtanuló *emocionális értékelő rendszere* a feladatot *relevánsnak* ítélje.

Az egyes nyelvórai tevékenységek akkor alkalmasak a belső, (intrinsic) motiváció kialakítására, növelésére ha bizonyos *kognitív ösztönzők* (tapasztalatszerzés élménye, problémamegoldás, kreativitás, metakogníció fejlesztése – tanulói autonómia, nyelvtanulási stratégiahasználat); *affektív ösztönzők* (személyesség, emocionalitás, egyéni élmények jelenléte); *szociális ösztönzők* (a nyelvórai tevékenységek interaktív jellege); *effektív ösztönzők* (tanulás, gondolkodás, motiváció önszabályozása); illetve a *kognitív-affektív-szociális ösztönzőnek* elnevezett interkulturalitás közül valamelyik, – lehetőleg több is egyidejűleg- jelen van bennük. A fenti tényezők figyelembevétele, a nyelvórai tevékenységek ilyen irányú, tudatos szervezése jelentősen növelheti a tanulási folyamat hatásfokát és nem utolsósorban élvezhetőségét.

2. A SZAKNYELVI KURZUS

A szaknyelvi kurzusra levetítve a következő megállapításokat tehetjük: az egyetemista-főiskolás korcsoport pszichikai adottságaiból kifolyólag bátran építhetünk intellektuális motiváltságukra, azaz kiaknázhatjuk a **kognitív és effektív ösztönzők** adta lehetőségeket.

* BGF Külkereskedelmi Főiskolai Kar, Nemzetközi Gazdálkodás Szaknyelvi Intézeti Tanszék, Neolatin Nyelvek Tanszéki Osztály, főiskolai tanársegéd.

DR. VÁLÓCZI M.: HATÉKONYSÉGNÖVEELÉS A SZAKNYELVÓRÁN...

2.1. Szakismeret-alapú nyelvoktatás

Számíthatunk a hallgatók szakmai kíváncsiságára: szakmai ismereteik bővítése a számukra *valóban releváns* témákban erősen motiváló lehet. Különösen alkalmasak erre a vitát kavaró, aktuális gazdaságpolitikai hírek megvitatása, a csoport számára releváns tematika együttes összeállítása, glosz-száríumkészítés és brainstorming a fenti témákból az adott idegen nyelven, sajtó referátum... stb.

2.2. Célok pontosítása

A megfelelően meghatározott (azaz, konkrét, rövidtávú, problémafelvető, megfelelő nehézségű de teljesíthető, önálló célok és az ahhoz szükséges stratégiák kidolgozására ösztönző) célok, mind a kurzus mind pedig az egyes nyelvórai tevékenységek megvalósításához jelentős motivációs forrást jelentenek. A világosan megfogalmazott célok erősítik a kockázatvállalást, a tanulói aktivitást, pozitív hatással vannak a tanulók siker attribúciójára, belső hatékonyságára.

2.3. Tanulói autonómia

Az autonóm tanulás elsajátításának szükséglete egyrészt elkerülhetetlen következménye a szaknyelvi óraszám csökkentésének. Ugyanakkor a hátrányból előnyt kovácsolhatunk. A fiatal felnőtt korosztálynak igen erős pszichés szükséglete az *autonómia, a kompetencia és az önmegvalósítás érzése*.

A tanulói önállóság kialakításával, annak tudatosításával, hogy a tanulók maguk felelősek nyelvtanulási folyamatukért a nyelvtanulók önbizalmat szereznek, képesek saját motivációjukat is szabályozni.

A nyelvtanárnak segítenie kell, abban hogy a tanulók kialakítsák az önálló tanulás motivációs bázisát: elfogadják, hogy mindenki más és más módszerrel tanul nyelvet sikeresen, megtalálják a számukra legmegfelelőbb stratégiákat, képesek legyenek a tanári irányítástól függetlenül döntéseket hozni, célokat kitűzni: honnan hová szeretnének eljutni. Így olyan *belső hatékonyságra* tesznek szert, amely meghatározza minden további nyelvtanulási tapasztalatukat.

Módszertani síkra levetítve: Fokozatosan egyre jobban vonjuk bele a hallgatókat saját nyelvtanulási folyamatuk kontrolljába: kezdve az egyes szaknyelvórai tevékenységek individualizálásával: (pl. a szakszókincs feldolgozásának önálló kiválasztása: definíciók, személyes példamondatok, asszociációs gyakorlatok stb.), az otthoni feldolgozási lehetőségek szélesebb kínálatával.

A szaknyelvi óra jól alkalmas a project jellegű, autonóm munkára lehetőséget adó tevékenységek végzésére, amelyben a nyelv mediátor, hordozó, a tanár szervező, facilitátor, a nyelvtanuló pedig önállóan gondolkodó, kipróbáló, szervező, tapasztalatait megosztó ember.

2.4. Nyelvtanulási stratégiák

A legfontosabb „tudás”, amelyet gondolkodó, önszabályozást tanuló diákjainknak át kell adnunk az a motiváció és a nyelvtanulási stratégiahasználat közti interaktív kapcsolat! A magas motiváció magas számú és változatos nyelvtanulási stratégiahasználatához vezet és fordítva: a stratégiák változatos és gyakori használata növeli a motivációt. A szaknyelvi óra talán legnagyobb lehetősége arra, hogy magas szintű kommunikatív kompetenciát alakíthasson ki a stratégiahasználat tudatosításában rejlik.

A szaknyelvi szövegek feldolgozása kiváló alkalom a direkt stratégiák közül a *kognitív stratégiák tudatosítására*, fontos hogy a diákok értsék is hogy az érvelés, elemzés, tömörítés, következtetések levonása, logikai összefüggések kiemelése, rendszerszerűség felismerése, stb. önállóan fejleszthető készségek és mind a fentebb említett magasabb szintű kommunikatív kompetencia elérését szolgálják.

A szakterminológia változatosabban dolgozható fel a memóriastratégiákkal (asszociáció, kategorizálás, csoportosítás).

DR. VÁLÓCZI M.: HATÉKONYSÉGNÖVEDELÉS A SZAKNYELVÓRÁN...

A szakmai témájú prezentációk és vitát szimuláló feladatok során az indirekt stratégiák közül olyan *affektív és szociális stratégiákat* gyakoroltathatunk, mint a kooperálás, az empátia fejlesztése, a saját érzelmi reakciók felismerése, a szorongás kezelése, az önbizalom növelése vagy a direkt stratégiák közül a kompenzációs stratégia, a mimika, a gesztus hatékony használata.

A metakognitív stratégiák elsajátítása a tanult anyag összekapcsolását szolgálja a korábban tanultakkal.

2.5. Problémamegoldás, kreativitás

A hagyományos „role-play” feladatok annyiban motiválóak, hogy a valós életben előforduló helyzeteket gyakoroltatnak.

Mindazonáltal a legtöbb nyelvi alaphelyzet beszéd paneljei betanulhatóak, minden eredetiséget nélkülöznek, kevés esélyt hagyva az intrinsic motiváció kialakulására. Ha a diákok kiléphetnek a sémák közül, a megszokott keretek, megszokott gondolkodásmódjuk határaiból, olyan *szabadságot* kapnak, amely ösztönzője a kreativitásnak, de emellett a nyelv sokértelműségének, kombinálhatóságának felfedezéséhez és aktív, intenzív nyelvhasználathoz vezet! A nyelvtanuló újat alkothat, a feladatot kihívásként, problémaként értékeli, amely a tanuló érzelmi bevonását és a tanulási folyamat elmélyülését eredményezi. A felsőoktatásban nyelvet tanuló fiatal felnőtteket egy rendkívül nyitott, újra fogékony, problémákra érzékeny, teljesítményorientált csoport, akik között várhatóan jó fogadtatásra találnak az ilyen típusú feladatok.

Bármely szaknyelvi témakör, vagy szakmai, kommunikációs szituáció kiforgatható egy kicsit, úgy, hogy akár tartalmában, akár szerkezetében, legyen benne valami szokatlan, legyen többértelmű, több kimenetelű, anticipációra, expectanciára késztesen, provokatív és kevésbé strukturált legyen.

2.6. Funkcionális nyelvtan

A szaknyelvtanról különösen elmondható, hogy célorientáltságánál fogva meghatározottak az eszközei. A nyelvtant is érdemes ennek a célorientáltságnak (jó értelemben) alávetni. Azaz jóval kevesebb strukturális feladatsort használni, mint inkább olyan szaknyelvi szituációkba helyezni a nyelvtani szerkezeteket, amelyekre az adott nyelvtan használata jellemző, lehetőleg kombinálva a fent említett, kreativitásra serkentő jellemzőkkel (személyesség, játékosság, furcsaság). (Pl. olasz üzleti partnernek tanácsokat adni magázó felszólító módban, hogy mire használjon 1500 tonna „rajta maradt” paradicsomot, vagy hipotézisalkotás feltételes mondat szerkezetekkel, pl. rosszul sikerült üzleti tárgyalás után: „mi lett volna ha...”).

2.7. Az idegen nyelv nem pusztán kommunikáció

Az idegen nyelv nem pusztán a kommunikáció, hanem a gondolkodás, a világ megismerésének, eszköze, a nyelvtanulás *a személyiség egész struktúrájára hat*.

Ez az értelmezés a nyelvtanítás és a motiváció egy *holisztikusabb* megközelítését vonja maga után: a nyelvtanuló teljes személyiségének bevonását a nyelvtanulási folyamatba, egy valós interakción alapuló, mélyebb tartalmú nyelvtanulást. Az **affektív és szociális ösztönzők** jelenléte minden nyelvtanulási tevékenységet jellemezhet, kell hogy jellemezzen ahhoz, hogy az a nyelvtanuló számára releváns legyen!

A nyelv, az idegen nyelv is a személyiség önkifejezésének, önmegvalósításának módja. Az olyan feladatok, amelyekben a nyelvtanuló valami személyessel, egyedivel járulhat hozzá motiválónak válnak, hiszen a nyelv, az idegen nyelv is a személyiség önkifejezésének, önmegvalósításának módja.

Bármely, kicsit is provokatív szakmai téma, vitát kavarázó aktuális gazdaságpolitikai kérdés, vagy sok kimenetelű szituáció, problémahelyzet, a személyes ízlésvilág megnyilvánulását lehetővé tevő, a saját álláspont védelmére lehetőséget nyújtó, annak kifejezését ösztönző helyzet motivált állapotba hozza a nyelvtanulót.

DR. VÁLÓCZI M.: HATÉKONYSÉGNÖVEELÉS A SZAKNYELVÓRÁN...

Az *interaktív nyelvóra* célja a nyelv személyesen releváns, értelmes használata, amely súrolja az élő nyelvi interakció izgalmát, motivációját. Az interaktív órán a gondolkodás motivációja a kommunikációs célok elérése és a kooperációs tanulás motivációjával kapcsolódik össze. A nyelvi tartalomnak stratégiai funkciója van, amely egyéni nyelvhasználathoz vezet. A nyelvórai szaknyelvi kommunikációban is fontos, hogy a nyelvtanuló számára *releváns témákról, releváns partnerekkel, eredeti, nem kiszámítható tevékenységekben valóban kommunikálhasson.*

A szaknyelvóra is „beszoríthatja” pedagógiai céljai közé a személyiségfejlesztést, hiszen az önismeret, az empátia, a nyitottság készségeinek fejlesztésére, egymás elfogadására, saját érzelmi reakcióik megismerésére számos szaknyelvórai tevékenység lehetőséget ad, ugyanakkor ezek a készségek később a szakmájukban is jól kamatoztathatók.

3. EMPIRIKUS KUTATÁS

Az üzleti szaknyelvi óra motivációs lehetőségeinek elemzéséhez egy **empirikus kutatást** is készíttettem.

3.1. A vizsgálat célja

A vizsgálat célja az volt, hogy a tanulók oldaláról, a nyelvoktatás gyakorlatában igazoljam az említett motivációs tényezők jelentőségét. A kutatás hipotézisei a következők voltak:

I. Mivel korban, nyelvtanulási célokban és nyelvtudási szintben közel azonos csoporttól van szó, a szaknyelvi kurzussal és a szaknyelvórai tevékenységekkel kapcsolatos *attitűdjeik várhatóan hasonlóak* lesznek, feltételezhetően *nem lesz nagy a szórás.*

II. A felsőoktatásban szaknyelvet tanulók körében *várhatóan magas a kognitív és az effektív ösztönzők jelentősége*, ezek fontosságának megítélése várhatóan magasabb értékeket mutat majd, mint az affektív-szociális ösztönzőké.

A kutatás eszközeként egy 29 pontos kérdőívet használtam. Ebből 26 kérdés 5 fokozatú, (1-5-ig erősödő) attitűdskálát tartalmazott, amely segítségével az egyes motivációs tényezők hallgatók általi megítélését szándékoztunk mérni, azaz, hogy az egyes nyelvórai tevékenységek alatt vélten működő motivációs tényezők a valóságban is motiválják-e a nyelvtanulókat. Az utolsó 3 kérdés nyitott típusú volt, ezekben arra kértük a hallgatókat, hogy sorolják fel a leghasznosabbnak, legélvezetesebbnek tartott szaknyelvórai tevékenységeket, illetve azokat, amelyek szorongást keltenek bennük.

A vizsgálatban 100, a BGF KKKF-on olasz üzleti szaknyelvet tanuló másod- és harmadéves hallgató vett részt (90 férfi 10 nő). Ebből 60 II. éves, 40 III. éves hallgató.

3.2. A vizsgálat érdekesebb eredményei

3.2.1. A kognitív ösztönzők

A **kognitív ösztönzőknek** a várt módon igen magas értékeket tulajdonítottak a válaszadók. A legmagasabb értéket az *idegen nyelvi prezentációs és vitakészség* fejlesztése kapta. (4,58-os átlagérték, a válaszadók 62% a legmagasabb értéket jelölte meg). Ezzel harmonizált, hogy későbbi kérdések során is a prezentációt szakmai szükségletek szempontjából a 3. legfontosabb tevékenységnek ítélték a hallgatók. A nyitott kérdésekben a válaszadók közül 15-en említik maguktól a vitahelyzetet, 12-en pedig a prezentációt, mint leghasznosabb tevékenységet, 10-en egyenesen legkedvesebb nyelvórai tevékenységüként jelölik a vitaszituációt. Ugyanakkor érdekes, hogy míg prezentációs és vitakészségük fejlődését olyannyira fontosnak ítélik, addig a prezentáció elkészítését, előadását már jóval kevesebben élvezik. (3,25-os átlagérték). 10-en említik a prezentációt szorongáskeltő tevékenységként. Meglepően alacsony motivációs értéket kapott az *önálló internetes kutatás* – pl. a prezentáció elkészítéséhez (3,3 átlagérték).

Általában elmondható, hogy a diákok nem vágnak különösebben az önállóságra, legalábbis az önálló döntés, az *autonóm tanulás* lehetősége nem motiválja őket különösebben. A nyitott kérdések

DR. VÁLÓCZI M.: HATÉKONYSÉGNÖVEDELÉS A SZAKNYELVÓRÁN...

közt sem említenek egyetlen nyelvórán kívüli, önálló, idegen nyelvvel kapcsolatos tevékenységet, amelyet hasznosnak vagy élvezetesnek találnának.

Ugyanakkor nagyon fontosnak tartják a *kurzus céljának pontos ismeretét*, hogy honnan hová jutnak el. (4,31-os átlag). Egyértelműen úgy ítélik, hogy a nyelvóra célja *a szakmai ismeretek közvetítése* is. (4,23-os átlag, 45% a legmagasabb értéket adta). Nagyon magas motivációs értéket kaptak azok a tevékenységek, amelyek a *szakmai élet gyakorlatára* való felkészülést segítik. (pl. telefonos kapcsolatfelvétel külföldi partnerrel). (Az adott érték 4,57.) A telefonos kapcsolatfelvételt egyébként szakmai szükségletek szempontjából a legfontosabb idegen nyelvű tevékenységnek ítélték.

Számomra meglepő módon a *kreativitásra, problémamegoldásra* lehetőséget nyújtó feladatok összességében nem motiválják különösebben a hallgatókat. (3,5 körüli átlagértékek), bár el kell mondani, hogy ezeknél a kérdéseknél igen nagy volt a szórás. Sokakat erősen motiválnak, többeket viszont egyenesen demotiválnak az ilyen típusú tevékenységek. (2-től 5-ig minden értéktartományban 15-38%-os megoszlásban adtak értékeket a hallgatók. Ez pedig azt erősíti meg, hogy meg kell próbálnunk az adott keretek között individualizálni a nyelvoktatást, egy-egy feladatnak többféle, az adott hallgatók személyiségéhez, igényeihez szabott feldolgozásával.

3.2.2. Az affektív ösztönzők

Az **affektív ösztönzők** tekintetében számomra meglepő eredmények születtek. A fenti ösztönzők közül a következő nyelvórai összetevők motivációs értékét mértük: *A saját vélemény közlésének lehetősége*, a *személyes élmények* megosztásának szerepe, illetve olyan, nem szorosan idegen nyelvi, de a szakmai életben fontos *affektív készségek* szaknyelvórai keretek között történő *fejlesztésének* lehetősége, mint az *empátia, önismeret, kooperáció, saját érzelmi reakciók megismerése*.

Összességében a vártnál alacsonyabbra ítélték a fenti összetevők motivációs értékét (3,52 – 3,65 közötti értékek). Ez az eredmény azonban a rendkívül nagy szórásnak is köszönhető. A teljes kérdőívet tekintve a fenti három kérdés esetében volt a legnagyobb a szórás. Sokan nagyon motiválónak tartják, ha saját véleményüket közölhetik, (57% 4-es, 5-ös érték), vagy ha személyes élményeket mesélhetnek el a nyelvórán (55% 4-es, 5-ös érték), viszont mellettük pl. a hallgatók 19%-át szinte demotiválja ha a saját véleményét kell megosztania egy témában (1-es, 2-es értékek). Az érzelmi intelligencia kérdésében is nagyon megoszlottak a vélemények (3,61-es átlagérték); 45 hallgató szerint nem különösebben motiváló, míg 55 hallgató szerint nagyon fontos, hogy egy-egy nyelvórai tevékenység során a fenti készségek fejlesztése is szerepet kapjon. Egyértelműen kulcszó a szorongásmentes légkör. Ennek fontosságát a megkérdezettek 90%-a nagyon magasra értékelte.

3.2.3. A szociális ösztönzők

A **szociális ösztönzőket** jelentős motivációs tényezőknek ítélték a hallgatók. Ha a nyelvórai tevékenységek a *valós élet interakciójának* izalmát idézik, valóban *életszerű kommunikációt* biztosítanak ez a a hallgatóknál a legmagasabb motiváltságot váltja ki. (A kérdőív összes kérdése közül a legmagasabb mért átlagérték: 4,59). Fontos a diákoknak, hogy olyan társakkal, tanárral cseréljenek eszmét, akinek kíváncsiak a véleményére (75%-uk 4-es, 5-ös értéket adott), ugyanakkor nagyon megoszlottak a vélemények arról, mennyire fontos, hogy olyan szakmai témáról cseréljenek eszmét, amely valóban foglalkoztatja őket. (47% 3as vagy ennél alacsonyabb értéket adott).

Bízató, hogy *a szaknyelvi kommunikáció* fejlesztéséhez is egyhangúan nagyon fontosnak találják a diákok a célnyelvi kultúra megismerését, sőt motiválónak tartják ha a szaknyelvi dokumentumok a célnyelv országának gazdaságát, politikáját, kultúráját mutatják be. (Magasan 4 fölötti átlagértékek!).

3.2.4. Az effektív ösztönzők

Az **effektív ösztönzők** vizsgálata során azt találtuk, hogy míg a hallgatók nagyobb része már úgy érzi képes befolyásolni a nyelvtanuláshoz való hozzáállását, a tanulás, a motiváció önszabályo-

DR. VÁLÓCZI M.: HATÉKONYSÉGNÖVEELÉS A SZAKNYELVÓRÁN...

zásával (pl. egy anyag többféle otthoni feldolgozásával, újabb tanulási módszerek kidolgozásával, internetes böngészéssel a célnyelven, az idegen nyelvvel való kapcsolat aktív keresésével, stb.) mégis 33%-uk nem érzi igazán ennek a lehetőségét, jelentőségét. A nyelvtanulással kapcsolatos anyagok rendszerezését, az új dolgok kapcsolását a tanult anyagokhoz azonban 89%-uk nagyon lényegesnek ítélte.

3.2.5. A leghasznosabb szaknyelvórai tevékenység

A leghasznosabb **szaknyelvórai tevékenység** (a spontán említések száma alapján, sorrendben) 1. a szakmai vitaszituáció, 2. az autentikus szakmai cikk elemzése és fordítása, 3. a prezentáció, 4. a szakmai szituáció, 5. a magnóhallgatás és 6. az üzleti nyelvi kommunikációban előforduló szóbeli és írásbeli fordulatok gyakorlása.

Amennyire hasznosnak találják a hallgatók a magnót és a prezentációt annál kevésbé élvezik viszont. A legkedveltebb szaknyelvórai tevékenységek, sorrendben: 1. a szakmai szituációk, 2. vita-helyzetek, 3. a szókincsfejlesztő, játékos feladatok (pl. a különböző asszociációs feladatok), ezeket sokan említették. Ezen túl jó pár szavazatot kaptak 4. az autentikus kulturális dokumentumok, 5. a saját vélemény-személyes élmény megosztása kötetlen beszélgetésben, és 6. a problémamegoldó, kreatív feladatok.

A vizsgálat alapján elmondható, hogy a hallgatók jellemzően nem szoronganak a nyelvórákon. 22%-uk számára nem létezik szorongást okozó nyelvórai tevékenység. A szaknyelvórai tevékenységek közül a legtöbben attól a helyzettől szoronganak, ha *olyan szakmai témáról kell a véleményüket, idegen nyelven kifejténiük, amelyben – megítélésük szerint – nem elég járatosak*. Szintén szorongásra ad okot többekben a *prezentáció, a szituációs gyakorlatok* (amit egyébként a legtöbben kedvelnek) és a *zárthelyi dolgozat*.

Az eredmények tükrében megállapítható, hogy a kutatás első hipotézise nem igazolódott be, a diákok nyelvórai tevékenységekkel kapcsolatos attitűdjei, motivációi igen sokfélék, sok kérdés esetében meglehetősen nagy volt a szórás. A második hipotézist igazoltnak tekinthetjük, úgy tűnik valóban a kognitív ösztönzők hatnak a legerősebben a vizsgált csoport motiváltságára.

Összességében a vizsgálat talán legfontosabb tanulságai, hogy: 1. egyrészt a különféle ösztönzők szerepét a nyelvtanulás hatékonyságában – ha más – más összetételben is – de összességében magasra értékelték a nyelvtanulók, másrészt a *nyelvórai szituációs motiváció*, ugyanúgy, mint globálisan a nyelvtanulási motiváció *erősen egyénfüggő*. A tanulság számomra, mint nyelvtanárnak mindenekelőtt az, hogy a motivációs stratégiák tudatos és változatos alkalmazásával növelhetjük a nyelvóra hatékonyságát és, hogy meg kell kísérelni a nyelvórai motiváló eljárásokat is, amennyire lehet individualizálni, a konkrét csoport tagjai szükségleteihez, személyiségéhez, beállítottságához igazítani.

BIBLIOGRÁFIA

- CROOKES, G. – SCHMIDT, R.W. (1991): Motivation: Reopening the Research Agenda Language Learning, 41. évf. 4. szám, pp. 469-512.
- DÖRNYEI Z. (1994): Understanding Motivation: On with the Challenge! Modern Language Journal, 78. évf., 4. szám, pp. 515-523.
- GARDNER, R. C. (1985): Social Psychology and Second Language Learning: The role of Attitudes and Motivation. Edward Arnold, London.
- RÉTHY ENDRÉNÉ, DR. (1995): Tanulási motiváció. ELTE Neveléstudományi tanszék, Pro Educatione Gentis Hungariae Alapítvány, Bp.
- RIVERS, W. M. (1987): Interactive Language Teaching. Cambridge University Press.
- DR. VÁLÓCZI M. (2002): Nyelvtanulási motiváció és nyelvórai motiválás a felsőoktatásban. PhD disszertáció.